

Domovina

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca. — **Dopisi** naj se izvolijo frankirati. — **Rokopisi** se ne vračajo. — Za **inserate** se plačuje vsakokrat po 10 kr. od garmond-vrste.

Velja do konca leta 1 goldinar. — **Denar** naj se pošilja: Upravništvu „Domovine“ v Celji.

Kmetske zbornice.

V državnem zboru je predlagal letos eden najboljših slovenskih državnih poslancev preč. g. dr. Gregorec, da se izdâ postava, po kateri bi se ustanovile kmetske zbornice. Kaj in čemu bi bile take zbornice, hočemo v sledečem razložiti. V državi so različni stanovi. Največ moči, torej tudi največ pravic z ozirom na pospeševanje svojih stanovskih koristi ima uradniški stan, ki izpeljuje od cesarja dane postave, ki gleda po svojih najvišjih članih po ministrih, že pred na to, da vladar ne podpiše zakonov, kateri bi uradniškemu stanu škodovali. Uradniški stan je po svoji veliki množici najbolje v državi zavarovan, kar je čisto naravno. Vsaj on v nekem smislu predstavlja državo in vodi državo. V obče je pa to tudi dobro; kajti dobro plačan, dobro pred napadi drugih državljanov zavarovan državni uradnik tudi dobro za državo skrbi, zlasti v ustavni državi, kjer ga ljudski zastopi in javno mnenje po časopisih nadzoruje. — V dobrem stanju je tudi duhovniški stan. On ima še v marsičem prednost pred uradništvom. Dočim varuje uradnika poleg postave, če je treba tudi meč, ima duhovniški stan v prvi vrsti dolžnost opirati se še na večjo in to nevidljivo moč, pred katero strepeče tudi ostri meč in kateri se uklanja država sama. Duhovniški stan ima že od vekov in vekov naloženo glavnico, ki mu nese lepe obresti — ima za pospeševanje svojega nauka in svojih koristi, katere zna po pravici in po potrebi previd-

nosti lepo združevati, na razpolaganje poleg vernih src in vnemajoče službe božje še leco in spovednico.

Učiteljskemu stanu se tudi ne godi več tako slabo. Prosto se giblje, ker tudi njega varuje šolska postava in mu daje precej prostosti in nekoliko boljše dohodke. Poleg tega brani svoje pravice, po uradnih in zasebnih učiteljskih društvih.

Težji položaj imata obrtni in trgovski stan. Ta dva se morata zelo boriti za vsakdanji kruh, od zora do mraka morata biti na nogah, delavna, varčna, prebrisana morata biti čez vse, sicer propadeta. Vendar nimata dovolj prednosti pred drugimi stanovi, če tudi ju hoče velikanska konkurenca (tek-movanje) uničiti. Prednosti obrtnikov, zlasti trgovcev so v tem, da sama sebi plačilo za svoj trud odmerjata. Uradniku, učitelju in duhovniku je naprej odmerjeno dnevno, mesečno in letno plačilo; — če je pridnost teh še tako velika, plačilo ostane skoro v vseh slučajih jednako. Trгоvec pa si zna s svojo pretkanostjo včasih v enem dnevu toliko zaslužiti kakor uradnik v celem mesecu. Vrh tega imata trgovec in obrtnik nekaj ustavnih pravic. Za svoje koristi se lahko potegneta v trgovskih in obrtnih zbornicah, za nju skrbé tudi dokaj ugodne trgovske in obrtne zbornice.

V najslabših razmerah živi skoro kmet, če ravno se on večkrat „temelj države“ imenuje. On uživa najmanj pravic v državi. Vsi stanovi n. pr.

imajo direktno volilno pravico, kmet je nema. Vsem so po postavah dane v obrambo pravic razen občinski zastopov še drugi zastopi, n. pr. učitelji imajo svoje skupščine, obrtniki svoje zadruge, notarji in odvetniki svoje zbornice itd. — le kmet nima razen kmetijskih družeb ničesar. Kmetijske družbe so res zelo koristne, toda té pospešujejo le gospodarstvo in gospodarski napredek — za pravice kmetkega stanú se pa ne morejo veliko potegovati. In vendar bi kmetje zelo potrebovali zastopov, kjer bi se za svoje pravice potegniti mogli. Le pomislite, v kolikih nevarnostih je naš kmet. Vsi stanovi hočejo od njega živeti. Zdaj terja od njega uradnik, zdaj učitelj, pa zdaj zopet duhovnik, da stori ubogi kmet svoje dolžnosti nasproti državi, šoli in cerkvi. Malo izobraženemu kmetu naj bi bili znani obilni §§ v raznovrstnih starih in novih postavah. Pregovor: „nevednost je najdražja reč na svetu“ se navadno pri kmetu do pičice izpolnjuje, kajti baš on še le potem izve za ta in oni š, ko je moral globo plačati. Zlasti nasproti kmetu je ono postavno določilo zelo trdo, ki pravi, da „neznanje postav ne opravičuje.“ Pri omikanih stanovih naj velja to, vsaj omikanim ljudem (uradnikom, duhovnikom, županom, učiteljem) nove postave večkrat kar uradno določijo in silijo te stanove naj beró in naj se seznanijo s postavo, sicer naj se jim po pravici kazni naloži. Toda vprašam: Kje naj pa kmet zve za postavo, s katero naj se okoristi ali s katero naj se škode obvaruje?

Tako bi se dalo navesti sto in

sto slučajev, v katerih bi bilo treba, da se ustanove za kmeta zastopi, ki bi se potegovali za kmetke pravice, za kmetke koristi.

Zavoljo tega je prav storil vrli slovensko-štajerski poslanec dr. Gregorec, da je s tovariši vred predlagal da se ustanove kmetke zbornice ali zadruge. Tudi kmetijsko ministerstvo se je že o tem posvetovalo, kakor je poročal kmetijski minister grof Falkenhain v državnem zboru. Izdeljujejo se baje v kmetijskem ministerstvu že načrti za tako postavo, po katerih bi se po okrajih ustanovile kmetijske zadruge, ki bi imele morebiti tudi nekoliko te naloge, katero zdaj posojilnice imajo, da pospešuje kredit kmetkemu ljudstvu in drugo.

Res, skrajna potreba je, da se stori kaj za kmeta, ki je večin siromak. Če je n. pr. slaba letina, strada da je gorje! Če je dobra letina, pa nimajo pridelki nobene cene. Vrh tega določuje njegovim pridelkom veliki trgovec ceno, dočim prodaja kmetiču premeten trgovec v malem kraju svoje blago večkrat po ceni, katero določi še le potem, ko vidi kupca pred seboj. Nedolžnemu kmetiču prodá včasih blago tako visoko, da ima 50 %, 100 % in več procentov dobička. Stalne cene, stalni tarifi bi bili velika dobrota kmetkemu stanú ki „gliha in gliha“ pri kupovanji, nazadnje je vendarle opeharjen. Take in enake zadeve in sto drugih še bi bile hvaležen predmet za kmetke zbornice, katerih ustanovitev bi mi vladi in poslancem toplo priporočali.

Celjske novice.

(Cesar v Celji). Iz prav zanesljivega vira se nam poroča: Njih Veličanstvo pripelje se v nedeljo 30. t. m. zjutraj v Celje, kjer bode na kolodvoru pozdravljen po žu-

panu. Potem se poda v prostore okrajnega glavarstva, od tod pa v nemško cerkev k tihi sv. maši. Potlej bodo sprejemi v hiši c. kr. okrajnega glavarstva: Duhovščina, pred-

stojniki uradov, občine, okraja itd. Od društev poklonil se bode samo odbor podružnice „Rudečega križa“, ker je Nj. Veličanstvo pokrovitelj. Presvetli cesar si utegne ogledati bolnišnico, cerkve, muzej, park itd. Zvečer bodeta mesto in stari grad razsvetljena. Ob enem serenada (petje). Volilo se je več odborov, tudi gospe so vmes, ki bodo delali priprave, zlasti za veselico v parku. Dobro bi bilo, ko bi tudi Slovenci záse na kak način skazali svojo udanost in ljubezen presvitlemu cesarju.

(Novo mašo) daroval je preč. g. Franc Višnar v nedeljo 9. avgusta v farni cerkvi v Celji. Cerkev je bila lepo ozaljšana, ljudstva pa natlačeno polna. Popoludne zbralo se je na domu novomašnika poleg starišev in sorodnikov precej znancev in prijateljev, ki so mlademu gospodu želeli mnogaja leta pri delu v vinogradu Gospodovem. — Čestitamo! —

(Meščanska šola) v Celji, ki je žalibog le nemška, nima več toliko učencev, kakor prej. Le nekaj čez tisoč, vmes skoro polovico Slovencev.

(Končana so našli.) Po preteku treh mesecev našli so neko truplo v Savi pri Brežicah, koje je bilo spoznano, kot ono Končana. Sodnijska komisija odpeljala se je na lice mesta, da pregleda truplo. Našli so baje rane na glavi. Sodnijsko postopanje dognalo bode vso zadevo do konca. — „Deutsche Wacht“ ne more si kaj pri tem, da ne bi lagala in obrekovala slovenskih listov. Kdo je pisal in naravnost obsojal osebe, li ne „Deutsche Wacht“? Državno pravdnštvo je moralo poseči vmes, ker ni bilo nič dognanega, da se neresnica ne trosi med svet. Slovenci nimamo podlosti, trditi nekaj le za to, da bi škodovali bližnjemu, četudi je naš največji politični nasprotnik. A nasprotno je to težko potrditi. Mi ne bomo sodili in noben slovenski list, do danes še ni zapisal, kdo je zločinec, marveč poročali le goli faktum, da so tega ali onega priprli. Želja naša je, da resnica pride na dan ter s tem konča vse nepotrebnostno govorčenje.

(„Vahtarca“) zatekla se je zopet k „Freie Stimmen“, listu, ki izhaja v Celovci, pa je pisan z istim gnevom in obrekovanjem Slovencev, kakor ona sama — da malo udrihne po koroški duhovščini in ondotnih narodnjakih. Mi bi svetovali, da se „vahtarca“ ne vtika v zadeve koroških Slovencev, ker naj se ne praska tam, koder je ne srbi in raje pometa pred svoji pragom. Če pa že hoče kaj govoriti, naj se prepriča na mestu sama in ne lovi lažnjivih poročil v nezanesljivih listih.

(Utopa rešil je) na Bledu dr. Josip Sernec neko gospodično. Gostje hotela pri Mallnerju čestitali so gospodu na junaškem činu, v katerem je tvegval svoje življenje. — Čestitamo!

(Umrli) je gospa Ana Riedl, katere prvi mož je bil Edvard Jeretin, posestnik tiskarne v Celji in sin znamenitega prvega lastnika tiskarne in domoljuba slovenskega, kakor smo mi že omenili večkrat v našem listu.

(Pri porotnih obravnavah) so bili obsojeni: Pet. Kranjec iz Ragoznice radi uboja na 4 leta ječe. Pastirk V. iz Dobrja radi tatvine na 3 leta, J. Kavčič iz Lastomerja radi ropa na 12 let.

Spodnje-štajerske novice.

(Mil. knezoškof dr. M. Napotnik) pričali so se lahko zopet, kako priljubljeni so v svoji škofiji. — V sredo dne 6. avgusta potovali so iz Št. Ilja, kjer so delili zakrament sv. birme na svoj dom v Konjice. Med potom bili so povsod udano pozdravljani. Posebno lep sprejem pa je bil v Vitanji. Slovenci in duhovščina sprejeli so jih ob meji. Tam pozdravil jih je tudi knez Hugo Windischgrätz, ki je prišel iz Konjic in dal na razpolago svojo kočijo vpreženo s štiri konji. Peljala sta se kneza skupno potem do Konjic. Ondi je pričakovalo mil. knezoškofa 80 belo oblečenih deklic, občinski zastop, inteligenca konjiška in mnogobrojna množica ljudstva. Pozdrav je bil iskren in dostojen možu, na katerega smo vsi Slovenci lahko ponosni.

(Premembe pri č. duhovščini.) Premeščeni so č. gg. kaplani: V. Kolar od sv. Urbana pri Ptui v Galicijo, M. Kralj od Vel. Nedelje v Št. Janž na Dr. polji, Anton Zavadil iz Šmartna na Pohorju v Šmarten pri Slov. Gradci. Na novo so dobili službe č. gg. bogoslovci: V. Vajskler v Leskovcu, J. Menhart pri Vel. Nedelji, A. Pintarič pri sv. Urbanu pri Ptui, M. Lah v Šmartnu na Pohorju, M. Štrakl pri sv. Petru pri Radgoni, M. Škorjanec v Vojniku, F. Časelj v Slivnici pri Celji, J. Kanski pri sv. Antonu v Slov. Goricih in F. Zdolšek pri Mariji Snežnici. Č. g. J. Kapler, kaplan v Sevnici, je premeščen v Stari trg; na njegovo mesto pride novomašnik č. g. J. Ozmeč. Umrli je preč. g. Jože Altman, župnik v Studenicah.

(Premembe pri učiteljstvu.) G. G. Majcen imenovan je stalno c. kr. učiteljem na vadnici v Mariboru, g. Fistravec na Studencu pri M. pa podučiteljem ondi.

(Šolske novice.) Pri Kapeli pri Gornji Radgoni, kjer so zborovali letos že slo-

venski in nemški učitelji, bode letos 26. t. m. uradna učiteljska skupščina. — Ljutomersko učiteljsko društvo bode letos izdalo letopis vseh šol tega glavarstva. Uradna učiteljska skupščina za slovensko Bistrico in sv. Lenart je bila 6. t. m. v Mariboru; za mariborski okraj bode še le čez mesec dni. — V učiteljskem tečaju na mariborski vinorejski šoli, ki bode trajal ta mesec, je 22 učiteljev, med njimi večina Slovencev (med temi naši odlični šolniki: gg. Praprotnik, Jarc V., Meglič i. dr.). Eden je došel celo s Kočevskega s pomočjo „sulfurajnov“ podpore.

(Zdravnik dr. Šelander) je premeščen iz Mozirja v Radgono.

(G. R. Dolinšek), davčni pristav, imenovan je davčnim preglednikom.

(G. dr. Jarc), novi dež. šolski nadzornik na Štajerskem, marljivo obiskuje slovenske in nemške šole pri nas ter gleda pravično na to, da slovenski otroci tudi v svojem jeziku to povedo, kar se večkrat iz nemških knjig naučé. Sam sicer ne zna čisto in popolno dobro našega jezika, a se ga uči.

(Pri Kapeli radgonski) se snuje bralno društvo, pri čemur se ondodna mlajša učitelja hvalevredno trudita. To je lepo. Na Murskem polji bode torej sleherna vas že imela bralno društvo.

(Na vinorejski šoli v Mariboru) je izpraznenih več ustanov.

(G. Freuensfeld), učitelj v Ljutomeru, izvrsten šolnik slovenski, dovršil je letos drugi tečaj na visoki učiteljski šoli (pedagogij) na Dunaji, kjer je poslušal tudi več naukov na vseučilišči, s prav dobrim vspehom. Čestitamo njemu in Ljutomerčanom, ki so ga podpirali pri njegovem znanstvenem naporu.

(Iz Ljutomera) nam je došla pritožba, da se niti letos še ni pričelo z zidanjem novega šolskega poslopja, in da se je že za same črteže izdalo veliko preveč novcev.

(V Ormožu) je zborovalo društvo „Sloga“, ki se je izreklo zoper ostudni prepir, ki ga imajo kranjski Slovenci. Ondi je imela čitalnica 2. avg. lepo veselico in podružnica sv. Cirila in Metoda občni zbor.

(V Št. Jurju) na južni železnici se otvori brzojavna postaja.

(Opravičena pritožba.) V štajerskem deželnem šolskem svetu sedi jeden jedini Slovenec, pa še ta se večkrat za Slovence važnih sej ne udeleži. Slabo!

(Mariborska čitalnica) se nič kaj ne giblje in ne razvija. Čujemo celo, da nekateri odlični Slovenci bolje podpirajo kazino, kakor čitalnico. V sedanji gostilnici slovenske čitalnice, ki nima niti slovenskega napisa, ne govori se slovenski. Sicer čujemo,

da se bode čitalnica drugam preselila. K razvitku naših čitalnic bi tudi to pripomoglo, ako bi čitalničarji svojega gostilničarja podpirali, in ne drugih.

(Zoper nekatere mariborske dijake) je bila preiskava v zadevi domoljubnih izrazov, pa se je baje pokazalo, da je v srcu in na jeziku slovenskih dijakov veliko večja ljubezen do države in cesarja, kakor pa pri nekaterih nemških, ki so bili zatoženi, da so sumljivi.

(Od „Südmark-e“), tega velikonemškega društva pričakuje pomoči neki nemškutar na Vidmu. Temu društvu namreč naznanja domačije v svoji fari, ki so opešale in ki bi torej na prodaj bile. On misli, da bodo kar bogati Nemci prišli in dobro te kmetije plačali. Kaj še! Če bode sam ta nemškutar enkrat na boben prišel, ne bo Nemca, ki bi njegov „Auwesen“ kupil, marveč bodo le Slovenci njegovo propadlo gospodarstvo v red spraviti skušali. Iz Ljutomera čujemo tudi, da hoče „Südmark“ neko nemškutarsko krčmo podpirati, kar pa ne verjamemo.

(Železnica iz Radgone v Ljutomer) — piše nam popotnik, — sicer počasi in ne preveč ceno vozi v lepih vozovih po krasnem Murskem polji, pa vendar pripelje vedno kaj ljubih gostov. Med drugimi je bil Ljutomer ne davno pohodil šolski ravnatelj Lapajne iz Krškega, kojega so bili ljubeznivi Ljutomerski Slovenci kaj lepo pozdravili.

(V spodnje-štajerskih vinogradih) se strupena rosa močno prikazuje. Škoduje pač letos mokrotno vreme in hlad; zato vina ne bode veliko dobrega, kakor ni žita dovelj.

(Židinja) nemška iz Bukovine se baje ponuja za učiteljico slovenskim Ljutomerčanom. Kaj še več!

(Na Slatini), v teh prekrasnih kopeljih na slovenski zemlji, bivata zdaj dva slovanska škofa: Jugoslovanski velikan Strossmayr in nadškof iz Bara (Antivari). Slednji je iz reda frančiškanskega. Došli gost iz Slatine se je vrlo pohvalno izrazil o Slatini, le obžaloval je, da se nikjer na to ne ozira, da je Slatina na slovenskih tleh in da je obiskovana od toliko odličnih Slovanov.

(Učiteljsko društvo v Gornjem Gradu) zboruje 18. t. m.

(Na Koroškem) pogosto zborujejo podružnice sv. Cirila in Metoda; slovenski časniki pa razkrivajo krivice, katere delajo šolske oblasti slovenskim šolam.

(Nemški napisi) trgovcev in obrtnikov v slovenskih krajih — piše nam popotnik — kažejo, kako malo ponosa imajo še naši domačini, n. pr. v dobro narodnih trgih, kakor Šmarje, Št. Jurij pri Celji itd. itd. itd.

(V Grobelnem) nad Št. Jurijem odpre se v kratkem železniška postajica; stavi se že potrebno poslopje.

(V Vojniku) treščilo je v podružno cerkev sv. Florijana. Strela prebila je streho zvonika in blisknila doli proti oboku cerkve. Poškodovana je mnogo v zvoniku in v cerkvi. Nesreča je občutna tembolj, ker so ravno popravili cerkev in zvonik, kar je stalo okolo 545 goldinarjev.

Druge slovenske novice.

(Deželni glavarjem na Kranjskem) bil je imenovan g. Oton Detela, dosedaj deželni odbornik. Zeleti je, da bode vreden naslednik ranjega g. dr. Poklukarja.

(Deželnozborska volitev) v radovljiškem okraju dela precej hrupa, ker se za poslanstvo potegujeta dva enakozasluzna moža, kmetijski tajnik G. Pirc in župnik Mesar.

(Slovenski gimnazijski dijaki), ki so letos gimn. šolanje dovršili, imeli so v Ljubljani lep shod z besedo. Pri veselici dosegli so lep čisti dobiček, katerega darujejo družbi sv. Cirila in Metoda. Prav lepo je to, da se mladina, ki je up prihodnosti spominja ob takih resnih prilikah naše šolske družbe.

(Kranjske Nemce) zopet na rokah nosijo. Za kacic 8 nemških šol na Kočevskem in za 3 v Ljubljani imenovana sta za šolska nadzornika 2 nemška profesorja. V vino-rejski šoli s slovenskim učnim jezikom je bil letos razpisan tečaj za nemške učitelje, pa se menda ni dovolj ukaželjnih učiteljev za ta nemški kmetijski poduk oglasilo.

(Vodnikove pesmi) je z nova založila družba sv. Cirila in Metoda. Dobro! To je potrebno. Izdajo uredil je gimn. ravnatelj Wiesthaler v Ljubljani.

(Letno poročilo štirirazrednice v Krškem) prinaša letopis te šole, šolarske delarne g. Rozmana in obrtno-nadaljevalne šole. To šolsko poročilo kaže, kako so ti zavodi pod uzornim vodstvom in kako je priobčevati uzorni šolski letopis, kakoršno je omenjeno poročilo. Čudimo se, da štajerske šole, ki so sicer kaj dobro urejene, ne priobčujejo tiskanih letopisov.

(Pri konecletnem sklepu meščanske šole) v Krškem peli so učenci lepo kopo mičnih pesmi pod vodstvom g. dr. Romiha. Navzočen je bil tudi gosp. okrajni glavar Weiglein, mož pravičen, nepristranski in šolskemu razvitku naklonjen.

(Mlad, pa velik rodoljub) je bil Fr. Kotnik na Vrhniki. Komaj 21letni visokošolec je zapustil v svoji oporoki 50.000 gld. za dobrodelne namene, zlasti za dijaške ustanove, za „Narodni dom“ in za razna

druga narodna društva. Tudi njegov pokojni oče je bil velik Slovenec.

(Gospod Matija Kunc), krojaški mojster v Ljubljani, otvoril je krojaško-obrtno učilišče v Ljubljani za pouk o prirojevanji moških in ženskih oblačil. Pouk za moške pričenja 15. dan, za dame pa 1. dan vsacega meseca. Natančneje naznanila tega učilišča dobiti je na zahtevanje zastoj. Pismenim vprašanjem priložiti je 5 kr. marka za odgovor.

(Umrli je) v Ljubljani g. Luka Robič. Mož je bil blagega značaja in iskren Slovenec. Bil je tudi deželni poslanec, odbornik „Matiče Slovenske“ itd. — Blag mu spomin!

(Vojaka so bili napadli) v nedeljo, 2. t. m. poljanski fantje pri Krškem in ga močno ranili, da je takoj obležal, kakor mrtev. Isti dan so bili v Stari vasi na Murkem polji pijanci pobili Ferenčevega hlapca tako močno, da je umrl.

(Tatovi) v kapucinski cerkvi v Krškem so kradli na porcijunkolo kakor srake; došli so bili menda od daleč in bili zelo premeteni.

Druge avstrijske novice.

(Na Ogerskem) je trtna uš uničila že veliko veliko vinogradov. Zato prodajajo ogerski židi največ umetno vino.

(V Pragi) je bil velik slovanski učiteljski shod. Od slovenskih učiteljev so se udeležili: gg. nadzornika Žumer in Bezljaj, g. Rozman, učitelj v Krškem, in menda drugi še.

(V Črnovicah) so carinski uradniki s trgovci veliko poneverili.

(V Bosni) se je otvorila železnica, ki veže to zemljo s Hercegovino. Nekaj bosenskih vojakov domačinov je letos prvič stalno premeščenih v avstrijska mesta.

(Razstavo v Pragi) je z drugim posebnim vlakom obiskalo okoli 400 Hrvatov in Slovencev, med temi kacic 60 učiteljev, in sicer 12 slovenskih šolnikov.

(Razstava v Zagrebu), ki se je danes otvorila, je tudi prav velikanska, kakor poročajo časopisi.

Ogled po širokem svetu.

(Med Rusijo in Francijo) se je baje sklenila zveza, kar Nemce, ki imajo na desno in levo slabo vest, peče in skrbi.

(Iz Italije) se ljudje neprenehoma drugam preseljujejo, doma pa ostaja zmirom več neobdelane zemlje.

(Na Turškem) je semtertje veliko nezadovoljstvo in upor.

(Švicarska ljudovlada) je praznovala 600letnico svojega obstanka.

(V Berolinu) so imele natakariče zbor in se pritoževale, da gospodarji ž njimi grdo ravnaajo.

(Srbski kralj) je bil na Dunaji, kamor je došel iz Rusije.

Dopisi.

Iz Ljubljane. (Šolska letina.) Ljubljana se je precej izpraznila, odkar so šli dijaki na počitnice, kajti biva jih ogromno število v Ljubljani, in to se koj pozna, če odide več kakor 1000 ljudi iz mesta. Z dijaki odidejo kam na kmete tudi nekateri profesorji, učitelji, stariši, sorodniki itd. Šolsko letino smo, kolikor se od daleč presoditi more, v obče zadovoljni. Občinstvo in tiste stariše, kateri nimajo otrok po šolah, seznanijo šolski letopisi, kako so šole urejene in kako napredujejo. Kolikor je nam došlo teh letopisov v roke, moramo se pohvalno izraziti o notranji uredbi ljubljanskih šol, toliko srednjih, kolikor ljudskih šol. V tako dobro urejenih učilnicah se morejo otroci res veliko naučiti, in denar, obilni denar, ki se za šole potrosi, ni zavržen. Pri pregledovanju šolskih letopisov, zapazil sem, vendar nekatere nedostatke v narodnem obziru, katerih ne morem zamolčati, n. pr. Letopis višje gimnazije, ki je po svoji osnovi nemško-slovenska, je še zmirom čisto nemški, še celo uvodni članek je nemški, čeravno je velika večina dijakov slovenske narodnosti. Ljubljanska realka je še zmirom popolnoma nemška, dasiravno ima v nižjih štirih razredih paralelke, katere bi lahko slovenske bile. Pred lanskim je deželni zbor željo izrazil, da bi se kaj slovenščine v realko vpeljalo, pa na to se vlada kar nič ni ozirala. Na realki je seveda večina dijakov slovenske narodnosti, vendar je tudi njen letopis še zmirom popolnoma nemški. Letos je celo profesor Levec, ta vzorni slovenski pisatelj, in šolnik, nemško razpravo priobčil. Vprašam: Kdo bo pa slovenske razprave pisal, če bodo Slovenci nemške? Ali je mar od nemških profesorjev pričakovati, da bodo slovenski pisali? V Ljubljani je zdaj nižja slovenska gimnazija pod vodstvom direktorja Wiesenthalerja. Od vodstva tega zavoda smo pričakovali, da nam priobči lep letopis v slovenskem jeziku, ker je pač zavod slovenski — a to ravnateljstvo pa ni nikakoršnega poročila izdalo. Sicer dvomimo, da bi dandanes vsaj to ravnateljstvo v imenu svoje šole slovenski uradovalo, kajti ni dolgo temu, ko berem razglas tega slovenskega zavoda v „L. Zeitg.“ v nemškem jeziku. V obče namreč v Ljubljani s slovenščino še tudi po ljudskih šolah, razen po slo-

venskih deških, počasi napreduje. V osemrazredni dekliški šoli pri sv. Jakobu, kjer bi moralo vse slovensko biti, rabijo se še v višjih razredih še zmirom nekatere nemške knjige, in šolski nadzornik Levec, ki ni prenapet Slovenec (pri uradni učiteljski skupščini kaj rad nemški govori), moral je očitno karati učiteljice, da ne govore pravilne slovenščine.

Premehke so naše šolske gosposke v marsikaterem obziru. Kako bi mogle sicer trpeti, da se slovenski otroci sprejemajo v nemške šole, kjer se radi neznanja jezika trpinčijo oni in učitelji. Tako berem, da je bilo v tisti mestni deški šoli, katere so se Slovenci toliko časa brez vspeha branili, le 30 nemško govorečih, 118 pa slovensko-nemških otrok, to se pravi, po domače, ti otroci (118!) govoré doma slovenski v šoli jih pa učitelji naučé: „Miza — Tisch, riba — Fisch, kaša — Brein, lustig sein“.

Iz Gradca. Velikansko se razvija Gradec. V desetih letih se je pomnožilo mesto za 10.000 ljudi in broji zdaj 110.000 stanovancev. Nastale so nove ulice in deloma novi okraji. Zidajo se nove hiše in palače, podirajo in predelujejo stare in tako nastanejo nekaj nove, nekaj prenovljene ulice in mestni deli; n. pr. nekdanji botaniški vrt skoro sredi mesta je izginil in se prestavil v bližino Hilmskega ribnjaka. Na tem mestu se že dvigajo, ali se bodo zidale nove krasne stavbe. Od novejših in najnovejših javnih stavb naj omenjam: pošno poslopje, redko prikazen v Avstriji in Nemčiji, tehniško šolo, vekovito in prekrasno stavbo s čudovito lepimi dvoranami (sednica, avla), nova cerkev srca Jezusa, skoro nedosegljivo lepa hiša božja v gotiškem slogu. Že poprej postavljena poslopja mikajo še vedno človeka, n. pr. obrtna dvorana, stolp nad Hilmom in druga, da jih pogleda. Iz temelja se dvigajo še le pričete stavbe: muzej, justična palača in dr. Dočim je nova državna gimnazija še le dovršena, postavi se letos temelj novemu vseučilišču. Gradec ponuja domačinom in tujcem veliko zabave in premembe po mnogih šetališčih v mestnem parku, na gradu, ob Hilmu, na ljudskem vrtu itd. V mestu so po najnovejšem dragem okusu urejene gostilne in kavarne (Tonethof), obilo spomenikov slavnih mož itd. Od dnevnih dogodeb naj omenjam

zboru planinskega društva prve dni minolega tedna. To nemško-avstrijsko društvo skrbi za pota in pripravnosti po nemških in naših gorah, dela pa sicer precej nepotrebnega hrupa. V čast udeležencem je bilo mesto ozaljšano z zastavami, med katerimi je bilo mnogo takih, katerih zvesti Avstrijec, zlasti Slovenec ne vidi rad. Od udeležencev so bili mnogi došli v narodnih, starih nemških planinskih nošah, ki se včasih lepo podajajo, včasih pa spominjajo le na pastirsko življenje na gorah, in bolj primerno bi bilo, da bi se obrabljeni in raztrgani plašči nosili na paši in pri molži v planšarskih hišah nego pri svečanostih. Sicer pravi pregovor: „vsake oči imajo svojega malarja“ in tako tem nemškim

Planincem nikakor ne zavidamo, če se jim dopade gola kolena kazati in jodlati. — V Gradci živi veliko Slovencev, seveda skoro vsi v službah, javnih in privatnih, ali kot obrtniki itd. Ali javiti se dosta ne morejo, ne smejo, ne upajo. Le akademiško društvo „Triglav“ stopi včasih v javnost. Velika dobrota bila bi za graške Slovence kakošna čitalnica ali slično društvo. V obče bi dobro bilo, da bi se večkrat v družbi in pri prometu v Gradci čula slovenska beseda — toda graški Slovenci se menda pred nestrpnimi Nemci manj upajo svojo narodnost kazati, kakor n. pr. tržaški in goriški. Preveč se poizgublja slovenski element v hrupečem, po vsakdanjem kruhu hrepenečem velikem mestu. Slovenci pač niso Čehi!

Za poduk in kratek čas.

Kaj so pisale „Celske Slovenske novine“ l. 1848 in 1849.

(Dalje.)

Izhajale so vsako soboto. Urednik jim je bil profesor Valentin Konšek, ki še zdaj v Ljubljani, kjer je veliko let služil, v pokoju živi. Tiskar in založnik je bil Janez Jeretin. List je stal po pošti 1 gld. 40 kr. za prvo polletje. Popir in tisk sta bila dokaj lična, jezik za tiste čase dovolj pravilen in precej gladek. Oblika lista je bila prvo leto skoro tako velika, kakor je naša „Domovina“. Do 14. številke so obdržale ime „Celske Slovenske novine“, s 15. številko se pa imenujejo samo „Celske Novine“. V 25. številki naznanijo, da se bodo imenovali z novim letom „Štajerske slovenske novine“, in ko izide s 27. številko prvi broj novega letnika v večji obliki prinesle so seboj naslov „Slovenske novine“ in začele izhajati vsak četrtek.

Duh, v katerem so bile te „Celske novine“ pisane, je v obče takošen, kakoršen prešinja še dandanes vse prave Slovence. V srečni mogočni Avstriji je ta list želel imeti srečne Slovence, ki naj bi bivali v zjedinjeni Sloveniji, uživali svobodo svojega jezika, ki naj bi bil vpeljan v vse šole, v vse urade, v vse zastope i. t. d.

List je bil v obče tako pisan, kakor drugi takratni slovenski listi. Saj se je vjemal s pisavo vseh drugih listov, zato je tudi prav pogostoma kaj ponatisnil iz vseh prej naštetih slovenskih listov, zdaj kaj političnega, zdaj kaj podučljivega. Prave Slovence, ki so bili pripravljeni slovenski govoriti in pisati, potegovati se za slovenske pravice, je vedno hvalil. Grajal pa je nem-

škutarje, t. j. tiste slovenske spodnještajerske odlične može, ki so se zagovarjali le po nemških listih in se premalo na narodno stališče postavljali. Radikalen je bil list precej, kajti ostro je oštel nekatere poslance, ki so šli v nemški Frankfurt slepe muhe lovit ali, ki so v Gradcu, na Dunaji in v Kromerizu molčé sedeli.

Zlasti niso „Celske novine“ kmečkim poslancem prizanašale, ko so imele prepričanje, da neizobražen kmetijski poslanec na zboru svojim volilcem kar nič koristiti ne more. Večkrat so pa prav podučljivo govorile kmetom, ki so bili takrat po navidezno dani svobodi tako zapeljani, da so mislili, da ne bode treba ne graščakom, ne cesarskim gosposkam, ne duhovnikom in učiteljem ničesar plačevati. Te so „Celske novine“ lepo podučevale, rekoč: „Če niste letos (1848) ničesar plačali namesto tlake in desetini, ker niso še davki v denarji odločeni, hranite novce, da boste bodoče leto lažje plačali“. Svarile so „Novice“ pred punti in tepeži, ki so se takrat večkrat pripetili, kajti marsikateri kmet je svobodo tako razumel, kakor da ne bode treba več nikoga ubogati, nikomu nič dati. Če so torej kje kmetje nekako prostovoljno še fajmoštrom desetino plačali, bili so očitno pohvaljeni v časopisih.

Govoril je list dosta o razpravah v deželnem zboru štajerskem, v državnih zborih, o premikanji in zmagah naših in sovražnih čet, o slovstvu, šolstvu, narodnih zborih i. t. d. Prinašal je list novice o domačih zadevah in dogodkih v Celji i. t. d.

Pisal je seveda največ urednik sam, a imel je tudi jako odlične sodelavce, med

njimi dr. Štef. Kočevarja, dr. Šubica, nekega Škrebeta. Pod izmišljenimi imeni so pa tudi drugi Slovenci sodelovali, menda Miklošič, Trstenjak, Macun i. t. d. Več pisateljev nismo mogli določiti.

List se je držal poldrugo leto, dokler je trajala svoboda tiska. Radi pomanjkanja naročnikov ni prenehal, o tem nikjer ne toži. Domoljubi zunaj Celja, zlasti domoljubi v Gradci, ki so takrat imeli veliko besedo v svojem političnem društvu „Slovenija“, svetovali so uredniku Konšek, naj list še izdaja, naj se peča zlasti s šolstvom, pa tudi politike naj ne opušta. Toda urednik odgovori koncem l. 1849. v listu, da so „Slovenske novine“ v „zadnjem sopljeju; brez kavcije si ne upamo dalje pisati, kavcije pa nemamo“. Iz tega sklepamo mi, da je vlada terjala za slučaj, če se kdo preveč v politiko vtika, da položi kavcijo.

„Slovenske novine“ so nehale koncem l. 1849. izhajati, pa prinesle vabilo tiskarjevo na nov list „Slovenska Čbela“, ki bode izhajal l. 1850. pod uredništvom J. Drobniča. A ta list je imel še krajše življenje, izhajal je le nekaj mesecev, in potlej se ni — kolikor je nam znano — 41 let v Celji, čeravno je bila ondi neprenehoma tiskarna*), noben slovenski list tiskal, dokler se ni nova tiskarna ustanovila.

Predno na drobno naštevamo, kaj so „Slovenske novine“ pisale, naj povemo še o tiskarju Jeretinu Janezu, da je bil tudi on odločen Slovenec, kajti tiskal in zalagal je tudi slovenske knjige ter bil duša pri vseh slovenskih veselnicah in gledaliških igrah, katere so imeli celjski Slovenci l. 1848., 1849., 1850. in 1851. v ondotnem gledališču. Tudi eden (dva je imel) njegovih sinov, Edvard, je bil dober Slovenec; bil je slikar in tiskar.

Pri naštevanju vsebine „Slovenskih novin“ ozirali se bomo največ na takratne slovensko-štajerske dogodbe, osebe in razmere.

V 1. številki pripoveduje o štajerskem dež. zboru, našteva poslance, med drugimi Slo-

vence: Dr. Jan. Gottweisa (Ljutomerčan), Dr. St. Kočevar, V. Gurnik (Celjana), Fran. Žuža (od mest izvoljeni) in več kmet-skih slov. poslancev (Kreft, Zupanc).

O štajerskem zboru pripoveduje, da bode svoje obravnave razglašal v nemškem in slovenskem jeziku. V isti številki pripoveduje, da so bili za državni zbor izvoljeni: Zupanc (Št. Jur), Sturm (Konjice), Gurnik (poštar v Celji) in v Sevnici (dr. A. Smrekar iz Gradca).

V 2. številki vabi naročnike in pozivlje mladenče, da se dajo kot „prostovoljni strelci“ vpisati, prinaša poročilo o graškem dež. zboru, novico z Dunaja, da bodo kmetje vse natorne davke v denarji plačali, poroča o nekem Mareku, ki je bil v Sevnici za frankfurtarski zbor voljen, kako je ta otrobe ondi vezal, prinaša pesem deželnega poslanca Ropotarja iz Velenja v proslavo cesarja Ferdinanda.

V 3. številki izraža dopisnik veselje, da knjigar Gajger veliko slovenskih knjig med rojake spravi, hvali tiskarja Jeretina, in to, da se bodo „Drobtinice“ mesto v Gradci v Celji tiskale in spodbuja k temu, da bi se šole in uradi poslovenili. V tej številki poroča, da so delavci „mačkino muziko“ naredili pekom, ko so slab in lehak kruh pekli, ter da sta v Konjicah dva graščinska gozdna čuvaja kaplana zmerjala, ker ta ni hotel otroka gozdarjevega na domu krstiti.

V 4. številki se menda sam urednik pritožuje, da ima svet Slovence za panslaviste, ker se za svojo slovenščino potegujejo. Sicer pa ima v tej številki večidel ponatise iz „Vedeža“ in „Slovenije“ ter pismo nekega M. (menda Mikuš).

V številki 5 slavi pod naslovom „Dunajske reči“ ustajo 13. sušca, (češ ta dan je bil „rojstva god avstrijskega polka“ (naroda), tiskovno svobodo, narodno stražo, ustavo, pravi, da dunajsko ljudstvo ljubi cesarja, pa tudi svobodo. V tej številki naznanja oglas novega ministerstva in ogovor nadvojvode Ivana, ki je namesto cesarja odprl državni zbor.

V tem nagovoru pravi nadvojvoda med drugim: „Vse narodnosti avstrijskega cesarstva stojé srcu njih Veličanstva enako blizo.“

(Dalje prihodnjič.)

Razne stvari.

(Gospodarski opravki meseca avgusta.) Vinarstvo: Prikrajšajo še trtne vršičke, ako niso spodnji listi suhi, in delo v vinogradu je pri kraju, razen če se škropi

z vitrijolom. Kletarstvo: V kleti je za vino najnevarnejši čas, ker je v njih velika toplota; vino rado cikasto postane ali dobi neprijeten okus. Poljedelstvo: Za setev

*) Po Janezu Jeretinu je prišla tiskarna v last sinu Edvardu, od tega jo je dobila njegova vdova, ki jo je prodala Rakušu; a zdaj jo ima Rakuševa vdova, ki zalaga (najbrže s tujo pomočjo) listič, ki pridno Slovence črni in obira.

omiati najboljše žito, ostalo kmalu prodaj. Žetev se nadaljuje; strnišča se preorjejo. Detelja se spravlja domov. Sadjarstvo: Med Mašama je najboljši čas, da se z očesom cepi ali okulira. Trakovi se čez dva tedna odvežejo. Jabolka, hruške in slive se trgajo. Vrtnarstvo: Zelje, zelena repa se okopava, in pleje; še se more grah sejati in zimska salata. Čebelarstvo: Močni panji se z drugimi združujejo.

(Konj in bicikel.) Zanimive poskušnje imeli so v Berolinu. Vodja vojaške telovadnice odločil je v to svrhu več častnikov, ki pohajajo vojaško telovadbo. Imeli so na konji in na biciklu donášati poročila iz raznih krajev v Berolin. Proge so bile dolge po 37 in 50 kilometrov. Jezdci prišli so splošno prvi, a le malo prej nego biciklisti. Na najdaljih progah po 50 km. jezdila sta dva konjiška častnika proti trem biciklistom, katerih jednemu se je stroj polomil mej potom. Ostala dva prevozila sta progno v 210 in 215 minutah. Konjika prišla sta 7 minut pred prvim kolesarjem. Jezdila sta samo 15 minut v koraku.

(Učno izpričevalo kralja.) Srbski uradni list objavlja učno izpričevalo kralja Aleksandra, ki je od 1. do 20. julija delal letne izpite s prav izvrstnim uspehom. Predmeti so bili: Veronauk, geometrija in algebra, fizika in kemija, zgodovina srbska, nauk o orožji, taktika, splošna zgodovina, latinski, nemški, francoski in angleški jezik.

(Četrtačkov) ali „firarjev“ ne bomo več imeli. Kar pride tega bakrenega denarja v cesarske blagajnice, obdržé ga te vsled dobljenega naročila. Če se bode pa takov denar zopet nov izdal, ne ve se.

(Očenaš v 300 jezikih.) Ruski listi se čudijo, da se toliko govori o tipografičnem delu, ki je izšlo v Londonu, namreč „Očenaš v 300 jezikih“. Že l. 1870. izšlo je jednako in še bolj popolno delo v Peterburgu pod naslovom: „Vzgleđi tipov tipografije in črkolivnice cesarske akademije znanosti.“ V tem delu bil je tiskan Očenaš v 325 jezicah in v tisku za slepce. L. 1871. je izšel še dodatek — očenaš v še 31 družih jezicah, katero delo so ruski listi označili kot pravo čudo tipografične umetnosti.

Smešnice.

(Vaje vojakov zdravstvenega oddelka.) Pri teh vajah so se morali nekateri vojaki kot ranjeni in pobiti na tla vleči, drugi so jih pa pobirali. Neki vojak se vleče na tla, kakor je bil dol in širok. Ko ga pride drug pobirati, poprijel se je močno visoke trave z rokami, da ga tovariš ni mogel vzdigniti. Zato pride častnik k njemu

in ga s sabljo dregne. Zdaj še le po konci skoči, pozdravi po vojaški: „Melde gehorsamst, dass ich todt bin“, in se zopet po travi stegne.

(Zdravnik in brodnik.) Brodnik je terjaj od zdravnika 2 gld., da ga prepelje v čolnu čez reko. To se je zdravniku preveč zdelo. Brodnik pa vpraša zdravnika: Koliko pa Vi računate, če takega gospoda, kakor ste Vi, na „óni svēt“ pomagata prestaviti?! Čul sem, da ste včasih že 100 gld. računili.

(Gost in natak.) Gost: Tukaj imate pitnico (trinkgeld); zdaj mi priporočite to, kar bi bilo za-me najboljše. Natak: Idite v drugo gostilnico.

(Polijski uradnik in zaprti pijanec.) Uradnik: Kje ste se ga tako zelo nalezli? Pijanec: A vi bi to radi vedeli, da bi ga še vi pod klobuk dobili.

(Izgovor žganjepivca.) Prijatelj žganjepivcu: Kaj bode iz tebe, vedno le žganje na žganje, alkohol na alkohol, sam špirit pač piješ!? Žganjepivec: Pomisli, žabe, krašče, ribe, kače, gaščarice shranjujejo v vinskem cvetu, da ne segnijo. Zakaj bi jaz svojega želodca tudi ne ohranil?

Javna zahvala.

Podpisani se zahvaljuje banki „Slaviji“ za takojšno popolno izplačanje zavarovanja po požaru provzročene škode, in priporoča to narodno zavarovalnico svojim sorjakom najtopleje.

Josip Plaustejner,
posestnik v Šibeniku, pošta Št. Jurij
p. j. železnici.

„Naš Dom.“

Zbirka povesti, pesmi, narodnega blaga in zanimivosti.

Izhaja v mesečnih snopičih po 20 kr. — Naročnina do konca leta 1 gld. 20 kr. s poštnino vred. Naročnina naj se pošilja gosp. Dragotinu Hribarju v Celje. — Posamezni zvezki po 20 kr.

V prodajalnico z mešanim blagom sprejemem takoj

učenca,

kateri je 14—15 let star in vsaj ljudsko šolo dovršil.

(17) 1

Franz Sušnik,
trgovec v Bučah (Fautsch,
Post Wind. Landsberg.)

Najboljše sredstvo proti želodčnim boleznim

(18) 1—2

Plzenska pivina grenčica,

izdelek trvdke H. in F. Finger v Plznu.

Dobiti je v Celji pri J. Matiču.

Tri dijake

boljših hiš, sprejme odlična rodbina na hrano in stanovanje. — Več pove uredništvo našega lista. (13) 1—1

Zaloga popirja, pisalnega in risalnega orodja Dragotin Hribar-ja v Celji,

priporoča gospodom trgovcem in prodajalcem za prihodnje šolsko leto:

Zvezke, Hardtmuthove in druge razne svinčnike, najboljša peresa, črnilo, plošče (tablice) od kamena in popirja, črtalnike, kreda, brisalke, gobe, ravnila, torbice, peresnike, pušce in škatlje, žepne nože, **šolske knjige**. Potem vsakovrstni popir za pisanje, zavijanje, barvani, svilnati, pivni popir itd.; zavitke vseh velikosti in kakovosti, trgovske knjige i. t. d., i. t. d.

po najnižjih cenah.

Uzorci in cene pošljejo se takoj na zahtevanje.

Nadejaje se obilih naročil, priporoča se z velespoštovanjem

Dragotin Hribar.

IVAN KAPUS,

narodni brivec (11) 1

Graške ulice šte. 1. v Celji.

Priporočam se visokočastiti duhovščini, gospodom učiteljem, trgovcem in sl. občinstvu za vsa v mojo stroko spadajoča dela. — Zagotavljam dobro, hitro in ceno postrežbo.

Martin Kovač,

sobni slikar in pleskar
v Celji, Nova ulica 18.

priporoča se čast. občinstvu za izvrševanje vsakojakih v njegovo stroko spadajočih del.

Prevzeti mu je moči tudi najboljše naročila ter je urno in cenó izvrševati.

Priporoča se tudi za slikanje napisov na hiše, deske i. t. d. po najnovejšem ukusu, trajno in cenó. (14) 1

Martin Košir,

narodni urar (15) 1—2

v Celji, Gospodske ulice (Herrengasse) šte. 6

priporoča se velečastiti duhovščini in slav. občinstvu za popravo vsakovrstnih žepnih in stenskih ur. Ceno in dobro popraviljam tudi **ure v zvonikih**, itd. Priporoča dobre nove ure po najnižjih cenah in sprejema vsa v njegovo stroko spadajoča dela.

Vizitnice

jako elegantne priporoča po nizki ceni

Društvena tiskarna D. Hribar v Celji.

Zaloga specerijskega blaga

Milan Hočevar

Celje, Graška cesta, 3

Velika zaloga vsakovrstne kave, sladkorja, čokolade, kakao, riža, finega olja, vinskega kisa, raznovrstnega čaja, pravega ruma, slivovke sremske, kranjskega brinovca, kognac, vinskega žganja, najboljša štajerska in avstrijska vina v butilkah, malaga, madeira, sheri in raznega šampanjca, svinjske masti, masla, švicarskega in parmazanskega sira, ogrskih salam, sardel, sardin, makaron, južnega sadja, sliv, lešnikov, najboljše moke, vsakovrstnih popolnoma zanesljivih semen i. t. d., i. t. d., i. t. d.

Raznovrstne mineralne vode.

Zagotavljam zanesljivo in najcenejšo postrežbo vključno vsaki konkurenci.